

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3947/2019
29.01.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића, др Илије Зиндовића, Бранислава Босиљковића и Споменке Зарић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Бајазит, адвокат из ..., против туженог СП “Ласта” а.д. Београд, Профитна организација за приградски и међуградски саобраћај “Ласта” Смедеревска Паланка, ради накнаде зараде и доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2735/17 од 17.04.2019. године, у седници одржаној 29.01.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2735/17 од 17.04.2019. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2735/17 од 17.04.2019. године и пресуда Основног суда у Великој Плани, Судска јединица Смедеревска Паланка П1 490/15 од 13.12.2016. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани, Судска јединица Смедеревска Паланка П1 490/15 од 13.12.2016. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да тужиоцу на име мање исплаћене зараде за период од 01.08.2002. године до 31.01.2004. године и за период од 01.12.2005. године до 31.08.2010. године исплати новчане износе са законском затезном каматом ближе одређене у овом ставу изреке. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да на утврђену и мање исплаћену зарату ближе одређену у ставу првом изреке за период од 01.08.2002. године до 31.01.2004. године и за период од 01.12.2005. године до 31.08.2010. године уплати доприносе за пензијско, инвалидско и здравствено осигурање и допринос за незапосленост, који падају на терет туженог као послодавца и тужиоца као радника надлежном Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање у Београду, Филијала у Смедереву, Републичком заводу за

здравствено осигурање у Београду, Филијала у Смедереву и Националној служби за запошљавање у Београду по стопи и висини који ће бити утврђени у моменту уплате. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да за тужиоца сачини обрасце М-4 на име остварене разлике у заради из става првог изреке ове пресуде за период од 01.08.2002. године до 31.01.2004. године и за период од 01.12.2005. године до 31.08.2010. године и достави их Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање у Београду, Филијали у Смедереву. Ставом четвртим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2735/17 од 17.04.2019. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној применом члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Применом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14 и 87/18) посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда, потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права.

По оцени Врховног касационог суда испуњени су законски услови за одлучивање о ревизији тужиле као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП, због потребе уједначавања судске праксе, због чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији тужиоца у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14 и 87/18) у вези са одредбом члана 506. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14 и 87/18), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према до сада утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог, где је обављао послове возача аутобуса. Тужилац је у утуженом периоду примио мању зараду од зараде радника који је обављао исте послове у Профитном центру „Београд“. Наведена разлика настала је због примене

члана 27. Колективног уговора туженог, којим је прописано да се цена рада за најједноставнији рад утврђује се за сваку профитну организацију према исказаном кварталном пословном резултату (доприносу запосленог по основу успеха у предузећу), а за стручне службе према кварталном пословном резултату Профитне организације у Београду и таксативно су одређени износи цене рада за сваку профитну организацију. Током поступка тужени је доставио обрачун колико би тужиочева зарада износила да је радио у Профитној организацији „Приградски саобраћај Београд“.

Одлуком Уставног суда У 25/2009 од 09.06.2010. године утврђено је да одредба члана 27. Колективног уговора од 27.07.2002. године није у сагласности са Уставом и законом. Тужилац се након доношења одлуке Уставног суда није обратио туженом са захтевом (у смислу члана 61. став 1. Закона о Уставном суду) ради измене појединачног акта. Закључком Уставног суда Уо 206/2013 од 10.02.2016. године одбачена је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредбе члана 1. и 4. Колективног уговора о изменама и допунама Колективног уговора саобраћајног предузећа „Ласта“ а.д. Београд од 22.09.2006. године, јер је поднета неблаговремено. Наведени Колективни уговор од 22.09.2006. године је престао да важи као интегрални део претходног Колективног уговора почев од примене Колективног уговора од 21.09.2010. године. Колективним уговором из 2010. године на другачији начин су уређена питања везана за утврђивање цене за најједноставнији рад за сваку профитну односно пословну организацију, чиме су престале да се примењују оспорене одредбе Колективног уговора од 22.09.2006. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му исплати разлику зараде у утуженом периоду, закључивши да тужени приликом обрачуна зарада запосленима није повредио одредбу члана 104. Закона о раду, те да нема повреде ове одредбе у ситуацији када се утврди да цена рада за одређену профитну организацију зависи од њеног доприноса пословном успеху предузећа, односно доприноса запослених пословном успеху предузећа, као и то да су тужиоцу све исплате у спорном периоду вршене у складу са важећом нормом Колективног уговора, будући да у време исплате нису биле оглашене неуставним и незаконитим, те је тужиоцу исплаћена зарада у складу са важећим нормама општег акта и закљученог уговора о раду, па како одлука Уставног суда делује ретроактивно али под условом да је запослени тражио измену акта, а да тужилац у току поступка није приложио, ни предложио доказе на ове околности, то су нижестепени судови закључили да тужилац неосновано потражује разлику плате по наведеном основу.

По оцени Врховног касационог суда, основано тужилац у ревизији указује на погрешну примену материјалног права.

Наиме, одредбом члана 104. Закона о раду, прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду (став 1); да се запосленима гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који остварују код послодавца (став 2); у случају да одлука

послодавца или споразум са запосленим, нису у складу са ставом 2. овог члана – ништави су (став 4); у случају повреде права на једнаку зараду, запослени има право на накнаду штете (став 5). Ставом 3. истог члана, одређено је да се под радом исте вредности подразумева рад за који се захтева исти степен стручне спреме, иста радна способност, одговорност и физички и интелектуални рад.

Сагласно наведеном, цитирана законска одредба подразумева да исти рад или рад исте врсте представља, између осталог, и послове истог радног места, за које је послодавац предвидео одговарајући степен стручне спреме и радну способност, а запослени на том радном месту обављају исти физички или интелектуални рад и имају исти степен одговорности за свој рад. То даље значи и да је свим запосленима на истом радном месту, који код истог послодавца обављају исти посао, загарантована једнака зарада, што подразумева једнаку основну зараду, па послодавац ни општим актом, ни појединачном одлуком или уговором са запосленим, зараду запосленог не може регулисати на другачији начин. У супротном, таква одлука или одредба уговора су ништаве, што запосленом даје право да потражује накнаду штете у висини мање исплаћене зараде (члан 104. став 4. и 5. Закона о раду).

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешном применом материјалног права нашли да нема повреде одредбе члана 104. Закона о раду у ситуацији када се утврди да цена рада за одређену профитну организацију зависи од њеног доприноса пословном успеху предузећа, односно доприноса запослених пословном успеху предузећа, односно да од доприноса пословном успеху послодавца, сваке профитне организације зависи и цена рада, те да је та категорија варијабилна и зависи од остварених резултата рада, те да тужени, као послодавац, примењујући наведену норму и поступајући у складу са истом не вреднује различито исти рад. Наиме, ни различити финансијски резултати или обим пословања профитних организација туженог, не представља основ који туженог овлашћује на поступање супротно члану 104. Закона о раду, већ се запосленима у профитним организацијама туженог са бољим резултатима рада, може признати право на друге видове накнаде на основну зараду - у виду накнаде за прековремени рад или за посебно остварене резултате рада, стимулације, бонусе или друге видове накнаде (члан 105. став 1. Закона о раду).

У конкретном случају одредба члана 27. Колективног уговора од 27.07.2002. године, на основу које је тужиоцу била обрачунавана плата и којом је прописано да се цена рада за најједноставнији рад различито одређује за сваку профитну организацију појединачно и таксативно одређени износи цене рада за сваку профитну организацију, није у сагласности са Уставом и законом, што је утврђено одлуком Уставног суда У 25/2009 од 09.06.2010. године. По оцени Врховног касационог суда, тужилац је правилно користио судску заштиту подношењем тужбе редовном суду, а да претходно није користио правно средство прописано чланом 61. став 1. Закона о Уставном суду. Наиме, да би се користио овај прописани правни пут неопходно је постојање коначног или правноснажног појединачног акта, а у конкретном случају појединачни акт о непризнавању права

на тражено увећање цене рада за најједноставнији рад није донет. Осим Колективног уговора о изменама и допунама Колективног уговора саобраћајног предузећа „Ласта“ а.д. Београд од 22.09.2006. године који је на сличан начин уређивао начин обрачуна цене рада за најједноставнији рад (у односу на који је Закључком Уставног суда Уо 206/2013 од 10.02.2016. године одбачена као неблаговремена иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредбе члана 1. и 4.), а који је престао да важи као интегрални део претходног Колективног уговора почев од примене Колективног уговора од 21.09.2010. године и чиме су престале да се примењују оспорене одредбе Колективног уговора од 22.12.2006. године, ни Уставни суд није доносио одлуку о начину отклањања последица наведене неуставне одредбе Колективног уговора, већ је по наводу ревидента Закључком У-14/2011 од 02.04.2012. године Уставни суд одбацио захтев за отклањање штетних последица насталих услед примене неуставног општег акта (уз образложење да се штетне последице примене општих аката за коју је Одлуком Уставног суда утврђено да нису у сагласности са Уставом и законом могу отклонити и у поступку пред надлежним судом у смислу одредбе члана 195. став 1. Закона о раду). Такође, ни тужени као послодавац није обезбедио извршење наведене одлуке Уставног суда за период неуставног и незаконитог обрачуна цене за најједноставнији рад у погледу обрачуна плате тужиоцу. Имајући у виду наведено, по оцени Врховног касационог суда причињена је штета тужиоцу, те је тужени дужан да накнади штету која је настала исплатом зарада по одредби члана 27. Колективног уговора која је оглашена неуставном и незаконитом, и на основу које је тужиоцу утврђена цена рада за најједноставнији рад мања од цене рада за најједноставнији рад у другој организационој целини – профитној организацији.

Због погрешне примене материјалног права нижестепени судови нису утврђивали чињенице о висини тужбеног захтева, односно колико износи разлика плате коју тужилац потражује нити су, како то тврди ревидент утврђивали чињенице да ли је спорни Колективни уговор о изменама и допунама Колективног уговора саобраћајног предузећа „Ласта“ а.д. Београд од 22.09.2006. године објављен на огласној табли туженог и да ли је ступио на снагу у смислу одредбе члана 196. Устава Републике Србије, па су нижестепене пресуде укинуте на основу члана 416. став 2. Закона о парничном поступку и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење, ради утврђивања тих чињеница, због чега је одлучено као у ставу другом изреке.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду примедбе из овог решења, па ће утврдити чињенице о висини накнаде штете у виду изгубљене плате, коју је тужилац претрпео, те потом донети нову и закониту одлуку о тужбеном захтеву.

**Председник већа-судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић